

Udskriftsdato: 31. december 2025

CIR1H nr 9526 af 01/07/2024 (Gældende)

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Lattergas

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 10244

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Lattergas

1. Overblik

1.1. Afgrænsning af meddelelsesafsnittets anvendelsesområde

Lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere blev ændret ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, der trådte i kraft 1. juli 2023. I forbindelse med lovændringen blev lovens titel ændret til ”Lov om markedsføring og besiddelse af lattergas (lattergasloven)”. Loven omtales herefter som ”lattergasloven”.

Dette afsnit i Rigsadvokatmeddelelsen omhandler alene overtrædelser af lattergaslovens § 3, § 4, § 4 a, § 5, § 5 a og § 6, der efter Rigsadvokatens opfattelse er de mest almindelige overtrædelser af loven. Da hovedparten af disse bestemmelser enten er indført eller ændret ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, er afsnittet endvidere afgrænset til alene at omhandle overtrædelser begået den 1. juli 2023 eller senere.

Se nærmere neden for under pkt. 4.

1.2. Opmærksomhedspunkter

Ved vurdering af tiltalespørgsmålet i en sag om overtrædelse af lattergasloven, skal du bl.a. være opmærksom på følgende:

- Kontakt til Sikkerhedsstyrelsen, se pkt. 3.1.
- Valg af strafssubjekt, se pkt. 4.3.

Efter dom skal du bl.a. være opmærksom på følgende:

- Underretning af Sikkerhedsstyrelsen, se pkt. 6.1.
- Indsende relevante domme til Anklagemyndighedens Vidensbase, se pkt. 6.2.

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

3. Forberedelse

3.1. Kontakt til Sikkerhedsstyrelsen

Sikkerhedsstyrelsen fører bl.a. tilsyn med, at danske virksomheder overholder lattergasloven. Hovedparten af sagerne vedrørende markedsføring af lattergas vil derfor komme til politiets kendskab på baggrund af en anmeldelse fra Sikkerhedsstyrelsen.

I sager om markedsføring af lattergas, der er anmeldt eller i øvrigt kommet til politiets kendskab uden om Sikkerhedsstyrelsen, skal der indhentes en udtalelse fra Sikkerhedsstyrelsen, inden der træffes afgørelse om tiltalespørgsmålet.

Hvis der fremkommer nye oplysninger i sagen, efter udtalelse fra Sikkerhedsstyrelsen er indhentet, f.eks. i forbindelse med en afhøring, og Sikkerhedsstyrelsen ikke må antages at være bekendt med disse oplysninger, skal styrelsen have lejlighed til at udtale sig på ny, før politikredsen træffer afgørelse om tiltalespørgsmålet.

Der henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om Særlov – Samarbejdet med særmyndigheder i særlovssager, pkt. 3.1.1 og Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om Kvalitet og legalitet i straffesagsbehandlingen, pkt. 3.2.10 om anklagerens kontakt med vidner i særlovssager.

4. Jura

Lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere blev ændret ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, der trådte i kraft den 1. juli 2023. I forbindelse med lovændringen blev lovens titel ændret til ”Lov om markedsføring og besiddelse af lattergas (lattergasloven)”. Loven omtales herefter som ”lattergasloven”.

Ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring er der bl.a. indført et forbud mod besiddelse af lattergas på offentligt tilgængelige steder, ligesom flere af lovens øvrige centrale bestemmelser er blevet ændret. Forarbejderne til lovændringen fremgår af L 89 af 29. marts 2023.

Dette afsnit i Rigsadvokatmeddelelsen omhandler alene overtrædelser af lattergaslovens § 3, § 4, § 4 a, § 5, § 5 a og § 6, der efter Rigsadvokatens opfattelse er de mest almindelige overtrædelser af loven. Da hovedparten af disse bestemmelser enten er indført eller ændret ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, er afsnittet endvidere afgrænset til alene at omhandle overtrædelser begået den 1. juli 2023 eller senere.

Det bemærkes, at forarbejderne til lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere, findes i forslaget til lov om produkter og markedsovervågning (L 179 af 23. april 2020) Dette skyldes, at forslagene til de to love blev fremsat samlet og siden delt (L 179 A og L 179 B).

4.1. Lovens anvendelsesområde

Ifølge lattergaslovens § 1 finder loven anvendelse på markedsføring og besiddelse af lattergas.

4.1.1. Relevante definitioner

I lattergaslovens § 2 er der indsat definitioner af en række af centrale begreber, der anvendes i loven. I lovens forstås ved:

Lattergas (§ 2, nr. 1)

En beholder, der i overvejende grad indeholder N₂O, og hvis indhold ikke er beregnet til medicinske formål.

Forbruger (§ 2, nr. 2)

En fysisk eller juridisk person, der hovedsagelig handler uden for sit erhverv.

Det bemærkes, at lattergaslovens § 3, stk. 1 og 2, også kriminaliserer markedsføring til en person, der ”fremstår som en forbruger”. Denne udvidelse af det strafbare område i § 3, stk. 1 og 2, har til formål at sikre, at der kan opnås domfældelse i de situationer, hvor ansatte i Sikkerhedsstyrelsen, der foretager kontrol under brug af skjult identitet og dermed alene fremstår som forbrugere, kan konstatere, at lattergas over mængdebegrænsningen er tilgængeligt for dem (L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger pkt. 3.1.2). For så vidt angår lattergaslovens § 3 henvises til pkt. 4.2.1.

Markedsføring (§ 2, nr. 3)

At gøre lattergas tilgængeligt mod eller uden betaling, herunder via internettet.

Definitionen blev indført ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring for at gøre det klart, at markedsføringsbegrebet i loven ikke vedrører annoncering eller reklamer. Betydningen af ordet skal forstås i overensstemmelse med lovgivningen om eksempelvis tobak og elektroniske cigaretter, hvor der ved ”markedsføring” forstås at bringe et produkt på markedet, sætte det til salg eller på anden måde gøre det tilgængeligt for forbrugerne (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3).

Cracker (§ 2, nr. 4)

Aggregat, som anvendes til at åbne lattergaspatroner, så gassen kan udtømmes.

Crackers bruges til at ”åbne” en lattergaspatron, så indholdet kan udtømmes i eksempelvis en ballon og indtages via denne. Flødeskumssifoner er ikke omfattet af definitionen af crackers, selv om disse også ”åbner” lattergaspatronen, idet sifoner har et legitimt formål (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 3).

4.2. Udvalgte overtrædelser af lattergasloven

Dette afsnit i Rigsadvokatmeddelelsen er begrænset til at omhandle overtrædelser af lattergaslovens § 3, § 4, § 4 a, § 5, § 5 a og § 6, der efter Rigsadvokatens opfattelse er de mest almindelige overtrædelser af loven.

Se nærmere herom under pkt. 4.

4.2.1. Lattergaslovens § 3

Lattergaslovens § 3, stk. 1

Det fremgår af lattergaslovens § 3, stk. 1, at det forbudt at markedsføre mere end 17 gram lattergas pr. dag til en forbruger eller en person, der fremstår som en forbruger, jf. dog de absolutte forbud i stk. 2 og 3, der er beskrevet nedenfor.

Lattergaslovens § 3, stk. 1, blev ændret ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, der trådte i kraft den 1. juli 2023.

Forbuddet i lattergaslovens § 3, stk. 1, mod at markedsføre mere end 17 gram lattergas pr. dag til en forbruger eller en person, der fremstår som en forbruger, gælder for erhvervsdrivende såvel som forbrugere, som markedsfører lattergas til andre forbrugere (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Mængdebegrænsningen svarer til, at der lovligt kan sælges højst 2 små lattergaspatroner med 7-8,5 gram i hver. Det er uden betydning, om de i alt tilladte 17 gram lattergas sælges i en eller flere beholdere (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Ved "markedsføre" forstås alle handlinger, der gør lattergas over mængdebegrænsning tilgængeligt på markedet, herunder ved at sætte til salg eller stille lattergas til rådighed for forbrugeren mod eller uden betaling. Opbevares lattergas "under disken", i lagerlokalet, eller i bagagerummet på en bil, så det kun sælges ved direkte forespørgsel fra en forbruger, anses dette for tilgængeliggørelse, som omfattes af begrebet "markedsføre". De situationer, hvor lattergas markedsføres via internettet, på sociale medier eller via andre digitale kanaler, er ligeledes omfattet (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Den strafbare handling er ikke betinget af, at et egentligt salg til en forbruger har fundet sted. Det betyder, at overtrædelse af forbuddet er fuldbyrdet i det øjeblik, hvor f.eks. en webshop sætter lattergas over mængdebegrænsningen til salg på webshoppens og dermed markedsfører det til forbrugerne. Annoncering eller reklame for lattergas er ikke i sig selv strafbart efter bestemmelsen (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

I forarbejderne til 2023-lovændringen (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 14) er det anført, at overtrædelse af § 3, stk. 1, eksempelvis kan ske i følgende situationer:

- Hvor en erhvervsdrivende markedsfører lattergas ud over mængdebegrænsningen til en forbruger.
- Hvor en forbruger markedsfører lattergas over mængdebegrænsningen til andre forbrugere. Det kan f.eks. ske via profiler på sociale medier, via bagagerumssalg eller salg i nattelivet. Det er ikke et krav, at markedsføringen sker som led i en økonomisk transaktion mellem køber og sælger. Gerningen er også fuldbyrdet, hvis en forbruger vederlagsfrit stiller lattergas til rådighed for en gruppe af venner i forbindelse med en fest eller lignende. I sådanne situationer vil det være relevant at overveje, om der også er sket en overtrædelse af lattergaslovens § 3, stk. 3, om salg til beruselsesformål.
- Hvor der sker markedsføring af lattergas til en køber, der ikke er forbruger, men en person, der fremstår som en forbruger.

Ved lovændringen i 2023 er der sket en udvidelse af det strafbare område i § 3, stk. 1, idet markedsføring til en person, der fremstår som en forbruger, nu også er strafbart. Udvidelsen har til formål at sikre, at der kan opnås domfældelse i de situationer, hvor ansatte i Sikkerhedsstyrelsen, der foretager kontrol under brug af skjult identitet og dermed alene fremstår som forbrugere, kan konstatere, at lattergas over mængdebegrænsningen er tilgængeligt for dem (L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger pkt. 3.1.2).

Sikkerhedsstyrelsens kontrol under brug af skjult identitet må aldrig anspore til ulovlige handlinger, og provokationsforbuddet medfører desuden, at Sikkerhedsstyrelsen i forbindelse med kontrolkøb alene må købe den mindste udbudte mængde over mængdebegrænsningen (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Lattergaslovens § 3, stk. 2

Lattergaslovens § 3, stk. 2, indeholder et absolut forbud mod markedsføring af lattergas til forbrugere eller personer, der fremstår som forbrugere, under 18 år. Forbuddet gælder således uanset mængde.

Lattergaslovens § 3, stk. 2, blev ændret ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, der trådte i kraft den 1. juli 2023.

Forhandleren er ansvarlig for at sikre, at en forbruger, som køber lattergas, er over 18 år. Forhandleren skal kræve fremvisning af gyldig billedlegitimation, der dokumenterer, at forbrugeren er fyldt 18 år, jf. lattergaslovens § 6, stk. 1 (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Forbuddet i lattergaslovens § 3, stk. 2, mod at markedsføre lattergas over for forbrugere under 18 år vil gælde for alle forhandlere, uanset om de er erhvervsdrivende eller forbrugere, som markedsfører lattergas til andre forbrugere (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Der henvises i øvrigt til afsnittet om § 3, stk. 1, vedrørende lattergaslovens markedsførings- og forbrugerbegreb.

Lattergaslovens § 3, stk. 3

Lattergaslovens § 3, stk. 3, indeholder et absolut forbud mod markedsføring af lattergas til beruselsesformål. Forbuddet gælder således uanset mængde.

Bestemmelsen blev indført i lattergasloven ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, der trådte i kraft den 1. juli 2023.

Med forbuddet ønsker man at sende et klart signal til brugerne om, at anvendelse af lattergas til beruselse selv i små mængder er sundhedsskadeligt og ikke kan accepteres af samfundet (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Lattergas fra patroner bliver typisk misbrugt ved, at det inhaleres fra gaspatronerne via en flødeskumssifon eller fra en ballon, som fyldes med gassen fra patronerne. En indikator for, at lattergassen sælges til beruselsesformål, kan være de omstændigheder, lattergassen markedsføres under. Sælges der f.eks. balloner og crackers fra samme udsalgssted, vil dette klart indikere, at lattergassen sælges til beruselsesformål (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

En anden indikator for markedsføring til beruselsesformål kan være, hvilken type udsalgssted lattergassen sælges fra. Markedsføring på diskoteker, festivaler, ungdomsklubber eller lignende steder, hvor lattergas ikke umiddelbart har et legitimt formål, vil ligeledes indikere, at salget sker med beruselse for øje, ligesom markedsføring fra en bil, der indeholder et større lager af patroner, også indikerer, at formålet er beruselse.

Markedsføring fra bagagerummet eller ud af sideruden på en bil, via profiler på sociale medier eller lignende, hvor sælgeren enten kun forhandler lattergas eller lattergas sammen med andre rusmidler, vil

ligeledes indikere, at salget sker til beruselsesformål (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Måden, markedsføringen af lattergassen sker på, kan ligeledes indikere, at det sker til beruselsesformål. Eksempelvis vil mere eller mindre skjulte henvisninger til anvendelse af lattergas til beruselse i en annonce eller anden reklame kunne indikere, at forhandleren henvender sig særligt til forbrugere, som ønsker at anvende lattergas til beruselsesformål (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Forbuddet i lattergaslovens § 3, stk. 3, mod at markedsføre lattergas til beruselsesformål vil gælde, uanset om der er tale om erhvervsdrivende eller forbrugere, som markedsfører lattergassen (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 5).

Der henvises i øvrigt til afsnittet om § 3, stk. 1, vedrørende lattergaslovens markedsføringsbegreb.

4.2.2. Lattergaslovens § 4

Det følger af lattergaslovens § 4, stk. 1, at forbrugere ikke må indføre mere end 17 gram lattergas til Danmark pr. dag, jf. dog stk. 2.

Det fremgår af bestemmelsens stk. 2, at lattergas ikke må indføres til Danmark af forbrugere under 18 år.

Lattergaslovens § 4 blev indført ved lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere, der trådte i kraft den 10. juni 2020. Bestemmelsen blev ikke ændret ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring.

Bestemmelsen om en lovlig indførselsmængde i § 4, stk. 1, har til formål at sikre, at lattergas ikke købes i store mængder i andre lande af forbrugere med henblik på indførsel til Danmark (L 179 af 23. april 2020, de specielle bemærkninger til § 10).

Det absolutte forbud i § 4, stk. 2, har til formål at sikre, at forbrugere under 18 år ikke omgår reglerne ved lovligt at købe eller hente lattergas i udlandet for derefter at medbringe, sende eller på anden måde indføre lattergas til Danmark (L 179 af 23. april 2020, de specielle bemærkninger til § 10).

Overtrædelse af § 4 kan ske enten ved, at lattergassen indføres ved den fysiske landegrænse, via lufthavne, eller ved at erhververen får lattergassen tilsendt som pakke ind i Danmark. Uanset omstændighederne er det den, der indfører lattergassen, og ikke sælgeren, som er strafsobjektet for overtrædelse af denne bestemmelse (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 14).

4.2.3. Lattergaslovens § 4 a

Det fremgår af lattergaslovens § 4 a, at lattergas ikke må besiddes på offentligt tilgængelige steder, på uddannelsessteder, i ungdomsklubber, i fritidsordninger og lignende, medmindre det sker som led i erhvervsudøvelse eller har et andet anerkendelsesværdigt formål.

Lattergaslovens § 4 a blev indført ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, der trådte i kraft den 1. juli 2023.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at beruselse ved brug af lattergas kan være særdeles farligt, når dette kombineres med alkohol eller andre rusmidler, og at den nye bestemmelse har til formål at medvirke til at holde lattergas væk fra lokaliteter, hvor mange unge færdes, for på den måde at begrænse muligheden for at de bliver introduceret til lattergas som rusmiddel. Det er dermed hensigten med bestemmelsen, at der kan sættes ind over for besiddelsen af lattergas i miljøer, hvor der er en formodning for, at lattergassen i ikke ubetydeligt omfang anvendes til beruselsesformål (L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.2.).

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at besiddelse på offentligt tilgængelige steder m.v. skal forstås på samme måde som i § 1 i lov nr. 376 af 27. april 2016 om knive og blankvåben samt ordensbekendtgørelsens § 2. Ved offentligt tilgængelige steder forstås således steder, hvortil der er almindelig adgang, herunder veje, parker, offentlige transportmidler, restaurationer (herunder diskoteker, værtshuse og lignende), butikker og butikcentre i åbningstiden, forlystelsessteder og offentlige kontorer, (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6).

Forbuddet mod besiddelse af lattergas på offentligt tilgængelige steder omfatter endvidere besiddelse i nattelivet, på festivaler og på markedspladser. Besiddelse af lattergas på offentligt tilgængelige steder m.v. skal endvidere forstås sådan, at dette ikke alene omfatter at bære lattergas fysisk, men at besiddelsen også kan omfatte besiddelse i et køretøj eller lignende, som befinder sig på et offentligt tilgængeligt sted (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6).

For så vidt angår yderligere bemærkninger om forbuddets geografiske rækkevidde henvises til forarbejderne til bestemmelsen (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6, nr. 14 og de almindelige bemærkninger pkt. 3.3.2.).

Med erhvervsudøvelse menes formål, hvor lattergas anvendes i forbindelse med udøvelse af et givent erhverv. Det kan eksempelvis være på en bar eller i et professionelt køkken. Med andet anerkendelsesværdigt formål menes de situationer, hvor lattergas anvendes på legitim vis, f.eks. som drivmiddel i en sifon, der kan lave skum. Det er dog ikke afgørende, hvilket redskab der anvendes, men måden hvorpå lattergassen anvendes (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 6).

4.2.4. Lattergaslovens § 5

Lattergaslovens § 5 indeholder et absolut forbud mod at markedsføre lattergas til forbrugere fra udsalgssteder, hvor der markedsføres alkohol, crackers, tobaksvarer, tobakssurrogater, urtebaserede rygeprodukter, elektroniske cigaretter eller genopfyldningsbeholdere med og uden nikotin.

Lattergaslovens § 5 blev ændret ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, der trådte i kraft den 1. juli 2023.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at formålet med forbuddet er at sikre, at lattergas anvendes til legitime formål. Salg af lattergas på steder, hvor de oplistede produkter markedsføres, kan give forbrugere et uhensigtsmæssigt indtryk af, at lattergas har et naturligt beruselsesformål. Forbuddet skal

derfor sikre, at lattergas alene sælges på steder, hvor lattergassen kan indgå som en naturlig del af produktporteføljen, hvilket eksempelvis er isenkrambutikker eller specialforretninger (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 7).

Overtrædelse af § 5 vil være fuldbyrdet allerede ved markedsføringen fra samme udsalgssted som de i bestemmelsen opregnede produkter, uanset om produkterne reelt har været solgt til en kunde eller ej. Det er således ikke et krav, at et egentligt salg af lattergassen og f.eks. alkoholen har fundet sted til samme kunde. Dette betyder også, at det vil udgøre en overtrædelse, uanset om forhandleren indfører systemer, som sikrer, at samme kunde ikke kan købe lattergas og f.eks. alkohol samtidigt (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 14).

Overtrædelse af bestemmelsen vil som oftest føre til, at også lattergasloven § 3, stk. 3, om markedsføring til beruselsesformål overtrædes. Har overtrædelse af begge bestemmelser fundet sted, straffes i sammenstød (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 14).

Der henvises i øvrigt afsnittet om lattergaslovens § 3, stk. 1, i pkt. 4.2.1, vedrørende lattergaslovens markedsførings- og forbrugerbegreb.

4.2.5. Lattergaslovens § 5 a

Lattergaslovens § 5 a blev indført ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, der trådte i kraft den 1. juli 2023.

Lattergaslovens § 5 a, stk. 1

Det fremgår af lattergaslovens § 5 a, stk. 1, at ved handel med lattergas, der overstiger mængdebegrænsningen i § 3, stk. 1, skal forhandleren forud for betalingstransaktionen kontrollere, at køberen er en erhvervsdrivende med gyldigt cvr-nummer.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at der ved handel med lattergas over mængdebegrænsningen pålægges forhandlere et ansvar for at kontrollere, om den danske køber reelt er erhvervsdrivende. Derved afskæres forbrugere muligheden for at omgå mængdebegrænsningen, ved f.eks. at foretage køb over de tilladte 17 gram pr. dag under anvendelse af falske oplysninger, herunder brug af fiktive eller vilkårlige cvr-numre (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

Kravet medfører ikke, at sælgeren har pligt til at kontrollere, om køberen har et anerkendelsesværdigt formål med købet inden for rammerne af sit erhverv. Kravet går alene på, at sælgeren skal kontrollere, om det CVR-nummer, som køber oplyser, er gyldigt eller ej (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

At sælgere forud for betalingstransaktionen skal kontrollere, at der handles med en erhvervsdrivende med gyldigt CVR-nummer, betyder, at når der handles i en fysisk butik, vil kontrollen bl.a. kunne foretages ved at kontrollere, om købet foretages på et kreditkort udstedt til en erhvervsdrivende eller efter rekvisition fra en erhvervsdrivende. Ved internethandel vil kontrollen bl.a. kunne foretages ved, at der indsættes et felt i forbindelse med ordreafgivelsen, hvor køberen skal indtaste sit CVR-nummer. Forhandleren skal derefter foretage et krydstjek af, om det oplyste CVR-nummer er gyldigt. Dette kan f.eks. ske ved opslag via det Centrale Virksomhedsregister.

Lattergaslovens § 5 a, stk. 2

Det fremgår af lattergaslovens § 5 a, stk. 2, at forhandleren skal have en procedure for at føre effektiv kontrol efter stk. 1. Kontrollen skal dokumenteres, og dokumentation for den udførte kontrol skal opbevares i 2 år.

Formålet med bestemmelsen er at sikre, at forhandlerne indfører relevante kontrolprocedurer, og at de efterfølgende kan dokumentere, at kontrollen har fundet sted (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

Der er metodefrihed i forhold til, hvordan procedurerne udformes. Det afgørende er, at forhandleren kan redegøre for relevante procedurer, og at disse er effektive til at sikre, at cvr-kontrollen gennemføres. Proceduren kan eksempelvis bestå af en tjekliste med punkter, som ekspedienten skal udføre i forbindelse med salg af lattergas.

Forhandleren skal kunne dokumentere over for kontrolmyndigheden, at cvr-kontrollen er gennemført for hvert enkelt salg af lattergas over mængdebegrænsningen. Forhandleren vælger selv formatet af dokumentationen, så længe det kan dokumenteres, at kontrollen er foretaget. Det kan f.eks. være ved hjælp af skærbilleder fra det Centrale Virksomhedsregister eller med en udfyldt tjekliste (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

Når forhandleren handler med faste kunder, er det tilstrækkeligt, at der foretages periodisk kontrol, som foretages ud fra en konkret vurdering. Som eksempel kan der efter kontrollen ved første salg kontrolleres hver 6. måned eller for hvert 10. salg til samme virksomhed for at sikre, at CVR-nummeret fortsat er gyldigt. Denne kontrol skal ligeledes dokumenteres og opbevares (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

Relevant dokumentation skal opbevares i 2 år efter hvert salg af lattergas. Knyttes dokumentationen op på en procedure, f.eks. ved henvisning til konkrete punkter i en tjekliste, omfatter opbevaringskravet tillige den procedure, som var gældende på tidspunktet for salget. Det toårige opbevaringskrav knytter sig til den strafferetlige forældelse for de almindelige overtrædelser af lattergasloven, jf. straffelovens § 93, stk. 1, nr. 1 (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 8).

4.2.6. Lattergaslovens § 6

Lattergaslovens 6 blev ændret ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, der trådte i kraft den 1. juli 2023.

Lattergaslovens § 6, stk. 1

Det fremgår af lattergaslovens § 6, stk. 1, at forhandlere af lattergas skal kontrollere, at forbrugeren er fyldt 18 år, inden et salg gennemføres.

Alderskontrollen i fysiske butikker vil skulle ske ved kontrol af køberens billedlegitimation, eksempelvis ved, at forhandleren kræver fremvisning af gyldig legitimation. Det er væsentligt, at der er tale om billedlegitimation eller anden form for legitimation, hvor forhandleren kan verificere, at personen,

som fremviser legitimationen, er den person, som forsøger at købe lattergas. Derfor vil eksempelvis et sygesikringsbevis ikke i sig selv være tilstrækkelig legitimation (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 9).

Foregår handlen online, er alderskontrollen reguleret i bestemmelsens stk. 2 (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 9).

Lattergaslovens § 6, stk. 2

Det fremgår af lattergaslovens § 6, stk. 2, at ved forbrugerrettet internethandel skal forhandlere af lattergas drive et alderskontrollsystem, som effektivt sikrer, at forbrugeren er fyldt 18 år.

Alderskontrollsystemet vil skulle benyttes ved handel over internettet. Bestemmelsen indebærer et krav til forhandlerne om at sikre et system, der effektivt verificerer køberens alder. Det er således ikke tilstrækkeligt med f.eks. et pop-up vindue, der anmoder køberen om at bekræfte, at vedkommende er fyldt 18 år. Der skal således ske en verificering af en købers alder, således at det sikres, at personer under 18 år ikke kan købe lattergas. Som eksempel på et effektivt alderskontrollsystem kan forhandleren ved forbrugerrettet internethandel kræve en form for brugeroprettelse, hvor brugerens alder skal verificeres, før et køb af lattergas kan gennemføres (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 9).

Det er den enkelte forhandlers ansvar at have et alderskontrollsystem, der effektivt kan anvendes til at verificere køberens alder i forbindelse med et salg til en forbruger (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 9).

4.3. Valg af strafssubjekt

Juridiske personer kan pålægges strafansvar for overtrædelse af lattergasloven, jf. § 12, stk. 7.

Af forarbejderne til lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring fremgår det, at det er den, der indfører lattergassen, og ikke sælgeren, der er strafssubjekt i sager vedrørende overtrædelse af lovens § 4, stk. 1 (L 89 af 29. marts 2023, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 14). Forarbejderne fra 2023 indeholder ingen øvrige bemærkninger til valget af strafssubjekt.

Det fremgår imidlertid af forarbejderne til lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere, at den almindelige praksis for strafforfølgning af juridiske personer, jf. Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om strafansvar for juridiske personer, skal følges i sager vedrørende overtrædelse af loven (L 179 af 23. april 2020, de specielle bemærkninger til § 42, underoverskriften ”Strafniveau”). Strafansvar for en juridisk person forudsætter derfor, at der inden for dens virksomhed er begået en overtrædelse, der kan tilregnes en eller flere personer knyttet til den juridiske person eller den juridiske person som sådan, jf. straffelovens § 27, stk. 1.

Det fremgår endvidere af forarbejderne til lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere, at udgangspunktet for valget af strafssubjekt i Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om strafansvar for juridiske personer, skal følges. Det betyder ifølge forarbejderne, at den juridiske person som udgangspunkt skal vælges som strafssubjekt, hvis en overtrædelse eller undladelse kan tilregnes

den juridiske person (L 179 af 23. april 2020, de specielle bemærkninger til § 42, underoverskriften ”Strafniveau”).

Valget af ansvarssubjekt vil altid bero på en konkret vurdering. Om de generelle retningslinjer for valg af ansvarssubjekt kan henvises til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om strafansvar for juridiske personer.

5. Straf og andre retsfølger

5.1. Straf

Overtrædelse af lattergaslovens straffålagte bestemmelser straffes efter § 12, stk. 1, med bøde, medmindre strengere straf er forskyldt efter anden lovgivning.

Det bemærkes, at dette afsnit i Rigsadvokatmeddelelsen alene omhandler følgende overtrædelser af lattergasloven, jf. tillige pkt. 4. ovenfor:

- markedsføring eller indførelse af lattergas i strid med §§ 3, 4 eller 5,
- besiddelse af lattergas i strid med § 4 a,
- manglende kontrol af cvr-nummer efter § 5 a, stk. 1, eller alder efter § 6, stk. 1,
- manglende procedurer for at udføre kontrol af cvr-numre, manglende dokumentation for kontrollen eller manglende/utilstrækkelig opbevaring af dokumentation for kontrollen, jf. § 5 a, stk. 2,
- manglende alderskontrollsystem, jf. § 6, stk. 2

Det følger af lattergaslovens § 12, stk. 2, at straffen for overtrædelse af § 12, stk. 1, nr. 1-3 (lovens §§ 3-5, § 5 a, stk. 1, og § 6, stk. 1), kan stige til fængsel indtil 2 år, hvis der foreligger skærpende omstændigheder.

Efter § 12, stk. 2, nr. 1-5, anses det som skærpende omstændigheder, når (1) overtrædelserne har fremkaldt fare for sikkerhed eller sundhed, (2) overtrædelserne har medført en ulykke med alvorlig personskade eller døden til følge, (3) der er tale om gentagelsestilfælde, hvor virksomheden tidligere har begået en lignende overtrædelse, (4) overtrædelserne er begået som led i en systematisk overtrædelse af reglerne med økonomisk vinding for øje eller (5) den, der markedsfører, har forsøgt at omgå eller unddrage sig kontrolmyndighedens kontrol.

For så vidt angår den nærmere forståelse af de skærpende omstændigheder i § 12, stk. 2, nr. 1-5, henvises til forarbejderne til lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere (L 179 af 23. april 2020, de specielle bemærkninger til § 42, underoverskriften ”Strafniveau”).

Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5, jf. lattergaslovens § 12, stk. 7. Vedrørende valget af strafssubjekt henvises til pkt. 4.3.

5.1.1. Besiddelse af lattergas på offentligt tilgængelige steder m.v. (overtrædelser af lattergaslovens § 4 a).

Det fremgår af forarbejderne til § 4 a i lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring, at det forudsættes, at ulovlig besiddelse af lattergas i små mængder (op til 1.349 gram) i udgangspunktet straffes med en bøde på 3.000

kr., mens ulovlig besiddelse af en middelstor mængde (fra 1.350 til 2.699 gram) straffes med en bøde startende på 5.000 kr. (L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.2.).

I de sager, hvor eksempelvis den mængde lattergas, som forbrugeren besidder, er så stor, at det må formodes, at vedkommende har videresalg for øje, vil situationen skulle sidestilles med erhvervsdrivendes markedsføring af lattergas til forbrugere. En stor mængde vurderes at være 2.700 gram eller derover, svarende til fire gigantpatroner eller ca. 350 små patroner. I sådanne tilfælde forudsættes det i forarbejderne, at forholdet straffes med en bøde startende på 50.000 kr., svarende til bødestørrelsen for en erhvervsdrivende efter de øvrige bestemmelser (L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.2.).

Der vil altid skulle foretages en konkret vurdering af, om der er tale om besiddelse af lattergas med videresalg for øje, og også andre forhold end mængden af lattergas kan tale for, at der er tale om besiddelse med henblik på videresalg. Andre indikatorer vil også kunne være, om der sammen med lattergassen findes f.eks. regnskaber, kundelister eller crackers og balloner (L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.2.).

De angivne bødestørrelser er udgangspunkter, og det angivne straffniveau vil derfor kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. Strafudmålingen vil altid bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen.

5.1.2. Øvrige overtrædelser af lattergasloven (lattergaslovens § 3, § 4, § 5, § 5 a, og § 6)

Forud for den 1. juli 2023, hvor lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring trådte i kraft, fulgte sanktionsniveauet i sager om overtrædelser af lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere samme niveau som overtrædelser af lov om produkter og markedsovervågning. Det skyldes, at forslagene til de to love blev fremsat samlet og siden delt. Se nærmere herom under pkt. 4. Det betyder, at udgangspunktet for bødefastsættelsen starter på 50.000 kr. (L 179 af 23. april 2020, de specielle bemærkninger til § 42, underoverskriften ”Strafniveau” samt L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.1.).

Ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring er der ikke lagt op til en ændring af dette udgangspunkt, hvorfor sager om overtrædelse af lattergasloven, der ikke falder ind under lattergaslovens § 4 a, fortsat tager udgangspunkt i en bøde startende på 50.000 kr. (L 179 af 23. april 2020, de specielle bemærkninger til § 42, underoverskriften ”Strafniveau” samt L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.2.).

Lov om produkter og markedsovervågning blev senest ændret ved lov nr. 637 af 11. juni 2024 om ændring af lov om fyrværkeri og andre pyrotekniske artikler, lov om produkter og markedsovervågning, elsikkerhedsloven og lov om tilgængelighedskrav for produkter og tjenester. Det bemærkes, at det ikke fremgår af forarbejderne til loven, at der er tilsigtet en ændring af straffniveauet i sager vedrørende overtrædelse af lattergasloven.

Strafudmålingen i sager vedrørende lattergaslovens § 3, § 4, § 5, § 5 a, og § 6 beror på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. Det angivne straffniveau vil derfor kunne fraviges

i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder.

For yderligere bemærkninger til straffens fastsættelse henvises til L 179 af 23. april 2020, de specielle bemærkninger til § 42, underoverskriften ”Strafniveau”.

Sager mod forbrugere

Der er ikke tidligere taget specifikt stilling til strafniveauet i den situation, hvor det er forbrugere, der overtræder reglerne i lattergasloven, ud over at der er mulighed for at lempe på bødens størrelse alt efter de konkrete omstændigheder (L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.1).

Det anføres i forarbejderne, at der endnu ikke er domspraksis i sager, hvor forbrugere har overtrådt lattergasloven, og at der derfor ikke kan fastslås en bødepraksis. Der anføres endvidere, at praksis i kontrolmyndigheden hidtil har været, at i sager, hvor en forbruger har indført lattergas til Danmark over den tilladte mængde, differentieres bødeindstillingerne til anklagemyndigheden efter mængden, herunder om mængden indikerer, at indførslen sker til eget forbrug eller med videresalg for øje. Bødeindstillingerne for salg af de mindste mængder over den tilladte begrænsning har ligget på 15.000 kr. Der er vedtaget to bøder på denne størrelse. Bødestørrelsen skal ses i lyset af, at det betragtes som alvorligt, når en forbruger bestiller store mængder lattergas til levering, særligt når der købes væsentligt større mængder, end en forbruger umiddelbart ville kunne købe i Danmark, hvor der er mængdebegrænsning på 17 gram lattergas, svarende til to små patroner (L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.1).

Når en forbruger sælger lattergas til andre forbrugere, sidestiller Sikkerhedsstyrelsen dette med erhvervsdrivendes salg, når der samtidig besiddes en større mængde lattergas eller findes kundelister, regnskaber m.v. Bødeindstillingen er en konkret vurdering ud fra sagens omstændigheder med udgangspunkt i 50.000 kr. (L 89 af 29. marts 2023, de almindelige bemærkninger, pkt. 3.5.1).

5.2. Kumulation

Princippet om absolut kumulation finder anvendelse for så vidt angår overtrædelser af lattergasloven eller regler fastsat i medfør heraf, jf. lattergaslovens § 12, stk. 3 og 4. Princippet kan fraviges, når særlige omstændigheder taler for det, jf. lattergaslovens § 12, stk. 5. Ifølge forarbejderne til lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere vil princippet eksempelvis kunne fraviges, hvis en sammenlægning af de forskyldte bøder fører til en uforholdsmæssig høj samlet bøde, herunder henset til forseelsernes karakter (L 179 af 23. april 2020, de specielle bemærkninger til § 42, underoverskriften ”Strafniveau”).

Lov om produkter og markedsovervågning blev senest ændret ved lov nr. 637 af 11. juni 2024 om ændring af lov om fyrværkeri og andre pyrotekniske artikler, lov om produkter og markedsovervågning, elsikkerhedsloven og lov om tilgængelighedskrav for produkter og tjenester. Med lovændringen er princippet om absolut kumulation ved flere overtrædelser af produktloven til samtidig pådømmelse ophævet. Det bemærkes, at det ikke fremgår af forarbejderne til loven, at der er tilsigtet en ændring af princippet om absolut kumulation i sager vedrørende overtrædelse af lattergasloven.

5.3. Mulighed for at foretage udenretlig konfiskation

I § 1, nr. 21, i bekendtgørelse nr. 1297 af 18. november 2010 om udenretlig vedtagelse af konfiskation med senere ændringer er der hjemmel til at foretage udenretlig vedtagelse af konfiskation af lattergas, der er besiddet ulovligt efter lattergaslovens § 4 a.

6. Efter dom

6.1. Underretning af Sikkerhedsstyrelsen

Snarest muligt efter afslutningen af en sag, der er rejst efter anmeldelse fra Sikkerhedsstyrelsen, skal styrelsen underrettes om sagens udfald.

Det samme gælder i sager, hvor anklagemyndigheden i øvrigt har indhentet en udtalelse fra Sikkerhedsstyrelsen.

Underretningen skal ske i så god tid, at Sikkerhedsstyrelsen har lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet om anke.

Der henvises endvidere til Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om samarbejdet med særmyndigheder i særlovssager.

6.2. Domme til Vidensbasen

Anklageren skal overveje, om dommen er egnet til at indgå i Anklagemyndighedens Vidensbase.

Vidensbasen skal dels indeholde afgørelser, som afspejler straffniveauet, praksis for rettighedsfrakendelse og andre retsfølger m.v., dels afgørelser af mere principiel karakter, hvor der er taget stilling til et eller flere uafklarede spørgsmål i relation til bestemmelsernes anvendelsesområde, fortolkning m.v.

En afgørelse kan også have generel betydning, hvis den f.eks. indeholder en sagkyndig erklæring eller anden faglig udtalelse, som vil være anvendelig i andre sager.

Domme til Vidensbasen sendes på mail til vidensenheden@ankl.dk med en kort begrundelse for indstillingen. Domme til Vidensbasen skal være endelige.

7. Love og forarbejder

Hovedlov

- Lattergasloven (lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere som ændret ved lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring).

Forarbejder og ændringslove

- Lov nr. 732 af 13. juni 2023 om ændring af lov om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov om markedsføring (L 89 af 29. marts 2023).

- Lov nr. 800 af 9. juni 2020 om salg og markedsføring af lattergas til forbrugere og lov nr. (L 179 af 23. april 2020).

Bekendtgørelser

- Bekendtgørelse nr. 1297 af 18. november 2010 om udenretlig vedtagelse af konfiskation med senere ændringer.

Rigsadvokaten, den 1. juli 2024

RIGSASVOKATEN

/ Rigsadvokaten